

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่องภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล
6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน อำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 308 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน อำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดประเภทของสถานศึกษาเป็นชั้นตามตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 172 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ประเภทของสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ประถมศึกษา	174	97
ขยายโอกาสทางการศึกษา	64	36
มัธยมศึกษา	70	39
รวม	308	172

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklists) แสดงสถานภาพของผู้บริหารและประเภทของสถานศึกษา อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้แก่ ภูมิการศึกษาของผู้บริหาร ประสบการณ์การบริหารและประเภทของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ แมนซ์และซิม (Manz & Sims, 1991 อ้างถึงใน คุณวุฒิ คนฉลาด, 2540 ข, หน้า 113)

ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำเหนือผู้นำ 7 ประการ จำนวน 56 ข้อ คือ

1. การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 8 ข้อ
2. การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 12 ข้อ
3. การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จำนวน 6 ข้อ
4. การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก จำนวน 9 ข้อ
5. การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและการตำหนิต่างสร้างสรรค์ จำนวน 6 ข้อ
6. การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยสร้างคณะทำงาน จำนวน 7 ข้อ
7. การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง จำนวน 8 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำ (Super Leadership) ตามแนวคิดของ แมนซ์และซิม (Manz & Sims, 1991 อ้างถึงใน คุณวุฒิ

คนฉลาด, 2540 ข, หน้า 113) ผู้นำเหนือผู้นำ การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ (ถวิล มาตรเลี่ยม, 2544) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับกระบวนการภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ตามแนวคิดหรือทฤษฎีที่คล้ายคลึงกันและเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพิจารณาปรับเปลี่ยนเป็นประเด็นคำถามเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถามเป็นข้อประเด็นคำถามเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ประธานกรรมการผู้ควบคุมการทำงานนิพนธ์ ตรวจสอบสำนวนภาษาและความสมบูรณ์ของเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยบุคลากรต่อไปนี้

4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม

ผู้อำนวยการศูนย์นวัตกรรมการบริหารและ

ผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

4.2 ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู

อาจารย์ประจำศูนย์นวัตกรรมการบริหารและ

ผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

4.3 ดร.อานนท์ สุขภาคกิจ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จันทบุรี เขต 2

นำแบบสอบถามที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้องและเหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try Out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอ โป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้อของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการหาค่าอำนาจจำแนก รายข้อ พบว่า อยู่ระหว่าง .48 ถึง .91 ซึ่งเป็นค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้ และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น

6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 172 ฉบับ ไปยังครูผู้สอนที่ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ขยายโอกาสทางการศึกษาและมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
3. ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยตรวจสอบและคัดเลือก แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 172 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
5. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows
6. นำผลคำนวณมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

การจัดกระทำข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ทุกฉบับมาให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ ตามแนวคิดของ เบสท์และคานท์ (Best & Kahn, 1993, p. 247) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติน้อยที่สุด
2. นำข้อมูลที่ได้ให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนักรายข้อบันทึกลงในคอมพิวเตอร์

และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาดำเนินการตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแยกวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประเภทของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ วัตถุประสงค์การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สำรวจข้อมูลวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของ ลิเกิร์ต (Likert, 1967) โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารทั้ง 5 ระดับ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด นำมาเทียบกับเกณฑ์โดยกำหนดเกณฑ์ และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 25-26)

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์จำนวนครูผู้สอนในสถานศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและประเภทของสถานศึกษา ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ การทดสอบค่าที (t -test)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ การทดสอบค่าที (t -test)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)